

Original: engleski

MEĐUNARODNI SUD ZA KRIVIČNO GONJENJE OSOBA
ODGOVORNIH ZA TEŠKA KRŠENJA MEĐUNARODNOG PRAVA
POČINJENA NA TERITORIJI BIVŠE JUGOSLAVIJE OD 1991.

IZJAVA SVJEDOKA

PODACI O SVJEDOKU:

Ime i prezime: Armin Baždar

Nadimak/pseudonim:

Adresa:

Datum rođenja: 5. juli 1977.

Pol: muški

Nacionalnost: Bošnjak

Vjeroispovijest: muslimanska

Trenutno zanimanje: policajac

Prethodno: student

Jezik/jezici koje govori: bosanski

Jezik/jezici koje piše (ako se razlikuje od navedenih):

Datum(i) razgovora: 23. januar 1999.

Razgovor(e) vodili: Brigitte St Germain

Prevodilac: Alma Bičakčić

Jezici korišteni u toku razgovora: BCS i engleski

Imena svih osoba prisutnih tokom razgovora: Brigitte St Germain, Alma Bičakčić

Potpis: /potpisano/

IZJAVA SVJEDOKA

Dana 23. januara 1999., Brigitte St Germain, istražiteljica Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju pokazala mi je izjavu koju sam dao 20. februara 1993. Centru službi bezbjednosti Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Bosne i Hercegovine u Sarajevu. Pročitao sam tu izjavu i potvrdio da se radi o mojoj izjavi. Sadržaj izjave je tačan i vjerodostojan i prenio sam ga po znanju i sjećanju najbolje što sam mogao. Jedine izmjene koje sam unio su tri ispravke u vezi s imenima mjesta. Potpisao sam i datirao svaku stranicu izjave potvrđujući njenu autentičnost.

Kad mi je bilo pet godina, moja porodica i ja preselili smo se u Seljane, dva kilometra od Rogatice. Tamo sam živio s majkom, ocem i sestrom četiri godine starijom od mene. Moj otac je radio kao poslovođa u drvnom kombinatu "Sjemeč". Godine 1991. nastradao je na poslu i izgubio je ruku. Iz zdravstvenih razloga otišao je u prijevremenu penziju. Majka mi je bila domaćica. Sestra je završila školovanje i upravo je počela da radi u dućanu.

Ne bih sa sigurnošću mogao kazati za okolna područja, ali u mom selu Seljani bilo je oko 70% Srba i 30% Muslimana. U selu je bilo vjerovatno manje od 1.000 ljudi. Većina su radili u Rogatici. Ostali su imali male farme i obrađivali su vrtove. Prije rata Srbi i Muslimani su se dobro slagali. Zajedno smo išli u školu, zajedno radili i družili se. Međutim, sve se promijenilo u martu 1992.

Moja porodica nije bila politički uključena u nijednu stranku, niti su u to vrijeme imali ikakva interesa za to. U to doba ja sam bio premlad da bih imao ikakvog interesa. Ne pamtim da je tokom 1990. i 1991. bilo ikakvih vojnih aktivnosti u našem selu Seljani. Poznavao sam jednog Srbina koji je bio mobilisan i koji se borio u Vukovaru, u Hrvatskoj. Kasnije se vratio u naše selo. Samo se sjećam da sam vidio vojnike ili mještane u vojnim uniformama početkom 1992., ali ne i prije. Sjećam se da sam krajem 1991. i početkom 1992. na tom području viđao po kamenju, kućama i pločniku sprejem ispisan natpis "stranka SDS" /Srpska demokratska stranka/. U školi su se mogli vidjeti posterji koji su pozivali na ujedinjenu i jedinstvenu Bosnu, a vidio sam da su učenici Srbi napisali slova SDS na njemu. Tu i tamo bi nešto komentarisali u vezi sa SDS-om i Srbijom. Mislim da su zapravo odražavali ono što su mislili njihovi roditelji. Mi smo bili djeca.

Početkom 1992. moji roditelji su počeli su da se brinu. Znali su da će izbiti rat, ali su odlučili da ostanu u selu. Njihova imovina je bila u pitanju. Odlučili su da sačekaju i vide šta će se dogoditi. Ljudi su bili zabrinuti, ali oko našeg sela je sve bilo tiho.

Lično sam vidio da Srbi u mojem selu nose automatsko oružje. Bilo je opštepoznato da Srbi noću dijele oružje, ali niko u to vrijeme nije znao gdje i kako to čine. Muslimani se nisu usuđivali da nose oružje. Neki lokalni Srbi bili su odjeveni u vojne uniforme, ali nisam vidio nikakve prave vojske sve do kratko prije napada na naše selo.

/potpisano/

/potpisano/

Vidio sam jedan konvoj JNA kako prolazi kroz moje selo nekoliko dana prije napada. Konvoj je bio najmanje dva kilometra dug i njime su transportirali tešku artiljeriju. Došli su iz pravca Pješevice /kao u originalu/ i kretali su se u pravcu Borika. Znao sam da JNA ima štab u selu Borike.

U mojem selu Seljani nije bilo vojnih objekata. Otprilike 20 dana prije napada vidio sam da su Srbi pretvorili fiskulturnu dvoranu u kasarnu. Taj klub koristili su lokalni Srbi, koji su bili u uniformama, a i neki sa strane takođe. Bilo je tamo Srba iz Srbije, te takođe pripadnika "Belih orlova". Moj otac je vidio njihove oznake i razjasnio mi ih.

Dana 4. aprila 1992. granatiran je zaselak Ovlagije. Taj zaselak nalazi se svega 500 metara od moje kuće. Granatiranje je započelo prijepodne i trajalo je otprilike pola sata. Granatiralo se, pucalo, i otvarana je artiljerijska vatra. Pješadija je otvarala vatru na našu kuću. Jedan čovjek ubijen je za vrijeme tog napada na naše selo.

U toku napada moja porodica i ja sklonili smo se u šumu. Nakon nekoliko sati, moj otac razgovarao je sa svojim prijateljem Srbinom koji mu je kazao da su žene i muškarci Muslimani pohapšeni i odvedeni u kuću Sulejmana Čurevca. Srbi su izabrali 18 muškaraca Muslimana i odveli ih u pravcu Pješevice. U svojoj prijašnjoj izjavi od 20. februara 1993. naveo sam imena nekih od tih ljudi koje su odveli Srbi. Moj otac otišao je u kuću u kojoj su držani Muslimani i objasnio im je šta se dogodilo. Ti ljudi su bili samo civili.

Ti ljudi bili su iz jednog malog zaselka, ili se radilo o muškarcima koji su se sklonili na to područje iz sigurnosti. Mnogi su tada uhapšeni, osim onih koji su pobjegli prije samog napada. Dodao bih da je u mojem selu i okolnim mjestima bilo više žena nego muškaraca.

Tokom idućih nekoliko dana, srpski vojnici išli su od kuće do kuće i naredili nam da se useljavamo kod svojih porodica ili drugih Muslimana kako bi mogli da nas kontrolišu u manjem broju kuća. Vojnici su nosili maskirne uniforme, imali su oznake SDS-a i beretke sa znakovima SDS-a. Nosili su automatsko oružje. Ja sam znao većinu tih srpskih vojnika. Oni su bili ili iz tog sela ili iz okolnih mjesta. Vidio sam takođe i pripadnike paravojske poznate kao "Bele orlove". Na njihovim oznakama bili su dvoglavi orlovi. Imali su crvene beretke. Neki su imali brade. Bili su iz Srbije. Prepoznao sam ih po naglasku.

Nas su tokom nekoliko narednih mjeseci, do augusta 1992., držali u nekoj vrsti kućnog pritvora. Zaposlenima nije dozvoljavano da odlaze na posao. Nama je bilo dopušteno samo da se brinemo za svoje životinje i da održavamo svoje male farme. Imali smo nešto hrane, ali nam nije dozvoljeno da bilo šta kupujemo. Naše četiri porodice živjele su na okupu. Bilo nas je sveukupno oko dvadeset uključujući moga oca i daidžu/amidžu. Većinom smo bili djeca. Srbi su patrolirali područjem i držali nas pod kontrolom.

Neke muslimanske kuće su u to vrijeme, od maja do augusta 1992., spaljene. Naše

/potpisano/

/potpisano/

selo nije imalo džamiju, međutim dvije džamije u Rogatici su spaljene.

Dana 4. augusta 1992., tri lokalna srpska vojnika, došli su u našu kuću i kazali da očekuju napad Teritorijalne odbrane. Srbi su na Teritorijalnu odbranu gledali samo kao na muslimansku ofanzivnu snagu. Vojnici su nam rekli da će nas odvesti u jednu srednjoškolsku zgradu u Rogatici radi naše vlastite sigurnosti. Kazali su nam da će i neke srpske porodice takođe biti prebačene u tu školu. Ukrcali su nas u jedan mini-bus i odvezli, grupu po grupu, u tu srednju školu u Rogatici.

Kad smo stigli, vidio sam da je tamo bilo oko 90-tak ljudi. Osim nekoliko muškaraca, većinom su tamo bili žene i djeca. Sve su to bili Muslimani iz mog sela. Rečeno mi je, a to sam i sam vidio, da je tamo puno više Muslimana koji su zatočeni prije našeg dolaska. Škola je imala tri sprata i u jednom sam trenutku primijetio da su sve prostorije u školi napunjene zatvorenici.

Tamo smo prenoćili. Po noći sam čuo jecanje i vrištanje djevojaka i žena. Sutradan sam čuo da su žene izvođene napolje i silovane, iako lično nisam vidio da odvođe neku ženu. Srpski vojnici došli su u našu sobu i uperili nam baterije u lica pokušavajući identificirati djevojke, ali nikoga nisu izveli napolje. Moja sestra je bila tamo, ali ona je bila uz moga oca i nekako se prurušila, dovoljno da je ne diraju.

Školu su čuvali lokalni srpski vojnici u maskirnim uniformama sa oznakama SDS-a. Sutradan ujutro, pripadnici "Belih orlova" razdvojili su nas u dvije grupe. U jednoj su grupi bile žene i djeca, a u drugoj vojno sposobni muškarci. Mom ocu je zbog ruke dozvoljeno da ide sa ženama i djecom. Istjerali su ih iz Rogatice. Ukrcali su ih u autobuse i kamione kao stoku i odveli u Hrešu gdje su kasnije razmijenjeni.

Ja sam morao sa svojim daidžom/amidžom da ostanem. Bio sam mlad. Bilo mi je svega 14 godina, ali sam bio visok. Srbi su mislili da sam stariji. Tada su otprilike ostala dvadesetorica muškaraca, da bi Srbi kasnije doveli i druge.

Nakon nekoliko sati, odvedeni smo u Rasadnik, predgrađe Rogatice. Smjestili su nas u jednu zgradu koja se uglavnom koristila za sajam stoke. Preko svih prozora su bile zakucane daske. Smjestili su nas u dvije kancelarije bez namještaja.

Tokom deset dana koliko sam tamo proveo, nisam vidio nikakve političke ili vojne zvaničnike. Srpski vojnici nisu puno pričali u našoj blizini.

Trećeg dana u Rasadniku jedan pripadnik civilne policije stigao je u zgradu. Zvao se Kovačević. Tražio je bilo koga iz porodice Baždar. Ja sam se javio. Prislonio mi je nož uz grlo i kazao da su ispod kade u našoj kući našli 2.000 metaka. Tražili su da odem kući i predam oružje. Pokušavao sam da se izvučem govoreći da ništa ne znam o tom oružju, ali oni nisu htjeli ni da čuju. Otišao sam sa njima do naše kuće i našao dvije očeve lovačke puške koje je on tamo sakrio. Moj otac je za to naoružanje imao urednu dokumentaciju, ali Srbe za to nije bilo briga. Predao sam ih Kovačeviću, a on me je zatim odvezao natrag u zgradu.

Srbi su nas podvrgnuli prisilnom radu. Neki ljudi su odvođeni na druge lokacije da

/potpisano/

/potpisano/

rade. Ja sam morao da čistim, radim svakakve poslove i čistim ulice. Takode mi je naredeno da čistim muslimanske stanove, krečim i pripremam ih za Srbe koji su se useljavali u njih. Isto tako sam morao da premještam namještaj i iznosim imovinu iz muslimanskih stanova i kuća u objekte u koje su se upravo uselili Srbi.

Dan 15. august 1992. počeo je kao i svaki drugi. Pripremao sam stan za jednu gospođu po imenu Nada. Bila je to žena koja je radila u pošti. Ona nam je naredila da iznesemo namještaj i zamijenimo ga drugim namještajem iz muslimanskih stanova s druge strane ulice. Poslali su nas na ručak, ali tamo je bilo svega četiri porcije hrane za nas dvanaest.

Kratko nakon ručka, srpski vojnik po imenu Radislav Ljubinac, po nadimku "Pjano", došao je na mjesto gdje smo radili. On je bio mehaničar i vozio je minibus. Kazao nam je da izvršava naredenja Rajka Kušića. Trebali smo da ostavimo posao i da se ukrcamo u minibus i odemo na mjesto akcije. Mislio sam da je mislio na drugo radno mjesto, a ne na mjesto gdje se izvodila vojna akcija.

Odveli su nas u Đuljevac /kao u originalu/, koji se nalazio na liniji fronta. To je mjesto kod Rogatice gdje su Srbi imali svoje položaje. U minibusu je bio jedan srpski vojnik po imenu Džerić i jedna žena po imenu Neda. Ne znam zašto su oni bili tamo. Izašli smo kod linije fronta nedaleko od jednog skloništa. Tamo sam vidio oko 50-tak četnika. Imali su brade, dugu kosu i nosili su one svoje karakteristične kape sa srpskim oznakama i dvoglavim orlovima. Imali su automatske puške i posvuda su bili minobacači. Tamo je bio i kamion s protivavionskim oruđem. To oruđe se zove "Praga".

Na zemlji sam vidio velike prazne čahure granata. Mislim da su to bile granate ispaljene iz tenkova, premda nikakve tenkove nisam vidio u blizini.

Neki četnik ili srpski vojnik nam je naredio da jedan po jedan izađemo iz minibusu. Zatim nam je naredeno da jedan po jedan idemo napred prema liniji fronta. Vidio sam da režu neke konopce na parčiće. Naredeno nam je zatim da stanemo. Srbi su nam zatim pojedinačno zavezali ruke iza leđa. Prepoznao sam neke od srpskih vojnika u toj grupi. Bili su to Mladen, prezime nepoznato, Mitar Ljubinac, zvani "Grof" i Boban Planojević.

Naredeno nam je da stojimo mirno. Zatim su nam prilazili srpski vojnici jedan po jedan odvođeci svaki po dvojicu ili trojicu Muslimana sa sobom. Postavili bi ljude ispred sebe i krenuli prema liniji fronta. Ja sam imao sreće. Mene nisu povelili. Nas pet ili šest ostali smo čekati.

Činilo se da im zapovijeda Srbin po imenu Špiro, prezime nepoznato. Izdavao je naredenja srpskim vojnicima oko nas i tjerao ih naprijed prema frontu zajedno s nama. Jedan stariji komšija, Srbin, po imenu Sveto Ljubinac, bio je u našoj blizini. Neko od nas ga je upitao šta planiraju da urade s nama. Sveto je odgovorio da neće da nas ubiju.

Tada je na liniji fronta bilo velike pucnjave i granatiranja. Nakon otprilike sat i po

/potpisano/

/potpisano/

vremena jedna grupa zatočenika se vratila. Uspio sam da razgovaram nekoliko minuta sa svojim daidžom/amidžom kada se vratio. Pitao sam ga šta se desilo i šta će nam se dogoditi. On mi je rekao da se smirim i da smo “gotovi”. Kazao je da Srbi namjeravaju da nas pobiju. Srpski vojnik po imenu Špiro, prezime nepoznato, se takode vratio i naredio je jednom srpskom vojniku da ponovno uzme zatvorenike, ali ovaj put je trebalo da se ide u suprotnom pravcu od linije fronta.

Hodali smo otprilike 50 metara jednim uskim makadamskim putem, da bi nam zatim naložili da sidemo s ceste i odveli nas prema jednoj poljani gdje su nam naredili da se zaustavimo. Špiro, prezime nepoznato, obratio se zatvorenicama i upitao da li je neko povrijeđen. Dvojica zatvorenika koji su bili povrijeđeni su se javili. Povrijeđeni su bili Mustafa Tanković i Hamdija Jašarević. Oni su kasnije ubijeni u jednom masakru. Špiro, prezime nepoznato, je odgovorio: “Nije to ništa u poređenju sa žrtvama koje smo mi imali.” On je zatim naredio jednom srpskom vojniku da pride i puca u nas.

Vojnik je zatim otvorio vatru na prvi red zatvorenika, pucajući u jednog po jednog, metak po metak. Špiro, prezime nepoznato, je zatim ispalio rafal po svima nama. Pogoden sam u ruku i pao sam. Mog daidžu/amidžu su pogodili u prsa i on je pao na mene. Čuo sam kako se mom daidži/amidži grlo puni krvlju i kako krklja. Moja desna ruka bila je ispod daidžine/amidžine glave. Ležao sam licem okrenut prema zemlji pretvarajući se da sam mrtav. Srbi su krenuli prema nama da vide da li je iko od nas još živ. Nisam mogao da vidim ko je to bio, ali sam osjetio da neko jest. Provjerili su moga daidžu/amidžu, a zatim mu ispalili još jedan hitac u glavu, od čega je ostao na mjestu mrtav. Metak mu je prošao kroz glavu i zabio se u moju desnu ruku. Nisam se ni pomaknuo. Osjećao sam kao da mi je ruka bila odsječena. Nisam osjećao ruku ni dva prsta. Metak je pogodio u kost. Dok sam tako ležao licem prema zemlji, čuo sam dio razgovora preko radio veze između Špire, prezime nepoznato, i nekoga drugog. Glas je upitao: “Ko puca?” Špiro je odgovorio: “Špiro puca.” Špiro, prezime nepoznato, je upitao: “Ko pita?” Glas je odgovorio “Rajko Kušić.”

Srpski vojnici su zatim otišli s tog mjesta. Kad su otišli, osluškivao sam ne bih li čuo nekoga. Sve je bilo toliko tiho, da sam podigao glavu da vidim da li je još iko bio živ. Kad sam podigao glavu vidio sam jednog zatvorenika kako sjedi. Bio je to Nedžad Kazić. Zatim sam čuo razgovor srpskih vojnika koji su ponovo počeli da nam se približavaju. Razgovarali su i čuo sam da jedan Srbin govori: “Gle, tamo jedan sjedi!” Spazili su ga. Zatim sam čuo rafal. Srbi su tada ubili Nedžada Kazića. Vikali su nad njegovim tijelom: “Jesi li sad još živ?”

Zatim su ti srpski vojnici otišli. Nakon nekog vremena, ponovo sam podigao pogled i vidio kako dvojica zatvorenika živi sjede. Jedan je odvezivao drugoga. Zvali su se Ago Kapo i Vahudin Čatić. Ja sam ustao, prišao Agi i zamolio ga da me odveže. Kazao sam da treba da bježimo. Ago Kapo je kazao da će on ostati tamo i čekati da padne mrak. Vahudin Čatić je bio ozbiljno ranjen. Mislim da nije mogao da sam hoda. Na natkoljenici je imao tešku ranu. Vahudin je zatim kazao da treba da ga ostavimo tamo i bježimo.

Insistirao sam da odemo zajedno, jer sam mislio da će se Srbi vratiti. Ago Kapo je zatim promijenio mišljenje i kazao: “Da, u pravu si.” Zatim je ustao i pobjegao ostavivši nas tamo.

/potpisano/

/potpisano/

Pokušao sam da pomognem Vahudinu Čatiću. On nije mogao da hoda. Vidio sam još jednu grupu četnika kako idu prema nama. Taj put sam shvatio da moram da spašvam sam sebe. Nisam mogao da pomognem Vahudinu. Pobjegao sam u šumu i pronašao Agu Kapu. On mi je kazao da su nam šanse bolje ako se razdvojimo.

Razdvojili smo se. Nekih 18 sati sam tumarao šumom skrivajući se. Te noći su me Srbi vidjeli i otvorili su vatru na mene. Puzao sam na rukama i na koljenima. Imao sam sreće što me opet nisu pogodili. Uspio sam da se sakrijem ispod lišća. Srbi me nisu pronašli. Preko noći mora da sam se bio onesvijestio od rana. Kad sam se probudio, bio sam sasvim iscrpljen. Rekao sam sebi da ću se predati onome na koga naidem, bez obzira na to da li su Srbi ili Muslimani. Više me nije bilo briga. Uspio sam da dođem do položaja muslimanske Teritorijalne odbrane. Bilo je to na brdu Jarčen. Bilo mi je potrebno 18 sati da prevalim tri kilometra. Bila je noć. Bio sam izgubljen i krvario sam jako iz obiju ruku. Nisam znao da li hodam li prema srpskoj ili muslimanskoj teritoriji.

Oko 10:00 sati ujutro, pronašla me je muslimanska Teritorijalna odbrana. U početku mi nisu vjerovali da sam Musliman. Mislili su da su me poslali Srbi. Natjerali su me da skinem odjeću. Tek kad su me vidjeli golog, muslimanski vojnici su povjerovali da sam Musliman. Pružili su mi prvu pomoć i pobrinuli se za mene. Dva dana sam ostao s njima.

Jedan muslimanski vojnik odveo me na slobodnu teritoriju. Ostao sam sa svojim daidžom/amidžom u Kopačima blizu Goražda. Moja porodica je bila u Sarajevu, koje je bilo pod opsadom, tako da tamo nisam mogao da idem. Rane su mi zacijelile za deset dana. Ostao sam tamo oko 2 mjeseca. Kasnije sam imao priliku da odem iz Goražda u konvoju prema Sarajevu, ali nisam mogao doći do mjesta gdje je bila moja porodica. Linija razgraničenja bio je aerodrom koji je sve vrijeme bio pod vatrom. Tamo je bio i tunel kroz koji je trebalo proći, ali nisam mogao da dobijem odgovarajuću dozvolu za prolaz. Tunel je koristio samo UN, kao i lica i konvoji sa specijalnim dozvolama. Puno ljudi pokušalo je da pređe pistu kako bi došlo do Sarajeva, ali su ubijeni. Dana 7. januara 1993., odlučio sam da to i sam pokušam i imao sam dovoljno sreće da prijedem pistu. Sutradan ujutro našao sam se ponovo u krugu svoje porodice.

/potpisano/

/potpisano/

POTVRDA SVJEDOKA

Izjava mi je glasno pročitana na bosanskom jeziku i sadrži sve što sam rekao po svom znanju i sjećanju. Izjavu sam dao dobrovoljno i svjestan sam da se može upotrijebiti u sudskom postupku pred Međunarodnim sudom za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991, kao i da mogu biti pozvan da javno svjedočim pred Sudom.

Potpis: /potpisano/

Datum: 23. januara 1999.

POTVRDA PREVODIOCA

Ja, Alma Bičakčić, prevodilac, potvrđujem sljedeće:

- 1) Odgovarajuće sam kvalifikovana i ovlaštena od strane Sekretarijata Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. da prevodim sa bosanskog jezika na engleski jezik, kao i s engleskog na bosanski jezik.
- 2) Armin Baždar mi je dao do znanja da govori i razumije bosanski jezik.
- 3) Gorenavedenu izjavu sam usmeno prevela s engleskog na bosanski jezik u prisustvu Armina Baždara koji je, po svemu sudeći, čuo i razumio prijevod ove izjave.
- 4) Armin Baždar je potvrdio da su, po njegovom znanju i sjećanju, činjenice i ostalo navedeno u ovoj izjavi istinite, onako kako sam ih prevela, što je potvrdio svojeručnim potpisom na predviđenom mjestu.

Datum: 23. januara 1999.

Potpis: /potpisano/